

Velkomsttale

Kære Christian og Lotte, kære gæster, repræsentantskabsmedlemmer og bestyrelsesmedlemmer.

Velkommen til denne reception, som vi har inviteret til i anledningen af, at vi om lidt skal overrække årets Liv&Død Pris 2025. Mit navn er Michael Hviid Jacobsen. Som formand for Landsforeningen Liv&Død vil jeg på bestyrelsens vegne gerne sige jer alle mange tak for, at I **fandt** tid til at komme her i dag og fejre årets modtager af Liv&Død Prisen. Vi er sikre på, vi får en hyggelig aften og sammen til fulde får fejret årets prismodtagere. For første gang nogensinde har vi åbnet dørene op til vores prisoverrækkelse, og inviteret alle jer ind, der havde lyst til at komme og overvære aftenen. Og det er jeg sikker på kun kommer til at gøre aftenen mere meningsfuld og nærværende. Velkommen til jer alle sammen.

Prisoverrækkelsen finder for andet år i træk sted her på Bispebjerg. For de af jer, der ikke ved det, så rykkede Landsforeningen Liv&Død sidste år fra vores mangeårige lokaler på Nikolaj Plads i indre København her til Bispebjerg Torv. Vores lokaler på Nikolaj Plads 27 havde huset os siden 1921, og flytningen var derfor omfattende. Den betød, at vi skulle rive rødderne op og indfinde os i nye fysiske rammer. Men den betød også, vi skulle lære et nyt nabolag at kende, hvilket gav os muligheden for at undersøge og genopdage os selv som forening, og se på, hvilken rolle vi har spillet i samfundet gennem tiden samt ikke mindst, hvilken rolle vi gerne vil spille i vores samfund.

For de af jer, der er til stede i dag, og ikke kender til os, så kan jeg fortælle, at Landsforeningen Liv&Død efterhånden en ældre forening. Vores forening hed engang 'Dansk Ligbrændingsforening', og dengang var vi frontløbere i indsatsen for at legalisere kremering i Danmark. Dengang var

kremering ikke lovligt, og trods koleraepidemi og mangel på kirkegårdsplads, var der stor modstand i samfundet i forhold til at legalisere kremering. Men som vi ved i dag, så lykkedes vi med vores sag, og i årene der fulgte, arbejdede vi for at sikre danskernes ønske og ret til at blive kremeret. Ligesom vi igen er blevet det i dag, var vi allerede dengang tæt knyttet til Bispebjerg. I 1908 etablerede vi bl.a. Bispebjerg Krematorium, der i dag er kendt som Dansekapellet, og vores stifter Ferdinand Levinsons urne er også opbevaret i urnehallen på Bispebjerg Kirkegård. Så på sin vis er vores forening vendt tilbage til sine fysiske rødder.

Behovet for en ligbrændingsforening er i dag ikke så stort, som det var i slutning af 1800-tallet. Men det betyder ikke, at der ikke stadigvæk er kampe at kæmpe – også selvom nogle af kampene er mere abstrakte end lovændringer. Og i dag er vores forening mere almennyttig.

Landsforeningen Liv&Død arbejder i grove træk på at sætte døden på dagsordenen, hvad end det drejer sig om at tage stilling til begravelsen, om sorg, om minderitualer, om værdighed i afskeden med livet eller om den sidste tid. Vi arbejder med kulturen som vores afsæt for at igangsætte den samtale, som vi ved kan være svær at tage. Da vi havde lokaler på Nikolaj Plads, lavede vi utallige rundvisninger i vores daværende udstillingssted Funebariat, hvor lærerstuderende, konfirmander, SOSU-uddannede og mange flere blev vist rundt og fik en forsmag på nogle af de mange forskellige tematikker, døden rummer både for mennesker og for samfundet som helhed. Efter vores flytning fortsatte rundvisningerne for en stund ovre i urnehallen på Bispebjerg Kirkegård, hvor vi i et par måneder fik lov til at låne en længe af bygningen til at lave udstilling i.

Vi har lavet særudstillinger med fokus på fx sorg, selvmord og dødsritualer, og senest har vi skabt en udstilling i samarbejde med kunstner

Stine Marie Jacobsen og Aarhus Universitet, der åbner på DOKK1 i Aarhus her om et par dage, d. 28. oktober.

Vi producerer ligeledes en podcast, der hedder ”Når døden os skiller”, hvor vi inviterer fagfolk og ildsjæle inden for området ind i studiet for at tale om deres erfaringer med livet og døden.

Og helt aktuelt, så står vi bag kampagneugen UGE 44 – Fokus på døden, som løber af stablen i den kommende uge, og som denne overrækkelse er en optakt til. Til kampagnen inviterer vi alle, der har lyst til at sætte døden i fokus på tværs af kultur, sundhed og læring. Både privatpersoner og organisationer samt biografer og biblioteker har budt ind mere deres initiativer, og med vores logo på deres arrangement tilkendegiver de, at de er med til at sætte døden på dagsordenen i uge 44. Så som forening brænder vi stadigvæk for at gøre en forskel i forhold til at facilitere og kvalificere en offentlig dialog om døden.

Prisoverrækkelsestale

Det er i år 15. gang, at Liv&Død Prisen uddeles. Med andre ord, så er det en glædelig årlig tilbagevendende begivenhed, som vi altid ser frem til. I Landsforeningen Liv&Død arbejder vi for at nedbryde berøringsangsten i forhold til døden og for at bidrage til at starte de gode og meningsfulde samtaler om den. For os ligger Liv&Død Prisen i naturlig forlængelse af dette arbejde, og samtidig opfatter vi prisen som en mulighed for at skabe opmærksomhed om personer eller organisationer, der på den ene eller anden måde er med til at løfte denne opgave. Samtidigt lærer vi også gennem alle de indstillinger, som vi hvert år modtager, nye initiativer og drivkræfter at kende.

Hvert eneste år bliver vi således mindet om, hvor mange fantastiske projekter der findes derude, der sætter døden på dagsordenen. Blandt de

tidligere prismodtagere er der både privatpersoner, organisationer, skuespillere, praktikere, frivillige, forskere, journalister – og mange andre.

Prisen er blandt andet blevet tildelt Kristeligt Dagblad for deres aftabuivering af døden gennem deres artikler, Landsforeningen Spædbarnsdød for deres arbejde med at hjælpe familier, der har mistet et spædbarn, Landsforeningen for Efterladte efter Selvmord for deres vigtige arbejde med at gøre opmærksom på selvmordsproblematikken og for at hjælpe de efterladte, og til fotograf Klaus Bo for sine billeder af døderitualer fra rundt omkring i verden. Sidste år gik prisen til skuespiller Esben Dalgaard for at bruge sin offentlige stemme til at gøre os alle bedre til at tale om døden ved at tage afsæt i sin egen kræftsygdom.

Ligesom de tidligere vindere spreder sig bredt ud over feltet, har vi også i år været positivt overraskede over mængden af og mangfoldigheden i de indstillinger, vi har modtaget. Hvor der nogle år bliver indstillet mange forskellige kandidater, er mange af kandidaterne i år blevet indstillet flere gange. Jeg kan løfte sløret for, at vi i år har modtaget intet mindre end 50 indstillinger fordelt på 15 kandidater.

Og lad os nu vende blikket mod modtagerne af Liv&Død Prisen 2025.

I år går Liv&Død Prisen til to personer, der om nogen har været med til at sætte døden på dagsordenen. Det har de gjort gennem deres offentlige stemmer, men i allerhøjeste grad også gennem deres daglige møde med de mennesker, hvor døden ikke længere blot er et abstrakt begreb, men en konkret omstændighed, man skal forholde sig til.

Liv&Død Prisen 2025 går til jer, Christian Juul Busch og Lotte Mørk, for jeres store indsats med at skabe åbenhed om og rum for samtaler om liv,

død og eksistens, og for at have dedikeret jeres liv til at være der for mennesker, der har brug for et åndeligt pust, når livet viser sig fra dets mest barske sider.

Christian og Lotte, I har begge haft jeres daglige gang i mange år på Rigshospitalet som hospitalspræster. Før det var du, Christian, fængselspræst i Vestre Fængsel og hospitalspræst på Glostrup Hospital, hvorefter du blev ansat på Rigshospitalet. Her var du i 33 år inden din pension i 2022. Lotte, du har været hospitalspræst på Bispebjerg Hospital og sognepræst i Brønshøj Kirke, og i 2005 blev du ansat på Rigshospitalet, hvor du stadigvæk den dag i dag er ledende hospitalspræst.

Mange mennesker vil nok bruge ordet 'kald' til at beskrive præstens gerning. Et kald til at lede og forkynde, til at varetage kirkelige handlinger, formidle troens budskab og støtte mennesker i forskellige livssituationer. Og når man som præst vælger at dedikere sin gerning til hospitalet, så kommer ordet 'kald' i særdeleshed til sin ret.

For at være hospitalspræst er ikke blot et arbejde, men netop et kald. Det er et livsvilkår, hvor man dagligt træder ind i andres smerte, lidelse, sorg og håb – og stiller sig til rådighed i situationer, hvor ordene ofte ikke rækker langt nok. For både Christian Juul Busch og Lotte Mørk har præstegerningen netop været båret af dette kald: at være til stede dér, hvor livet er allermest skrøbeligt, hvor mørket trænger sig på fra alle sider, og hvor mennesker har brug for en, der kan rumme både tvivlen, troen og stilheden – men som også kan tilbyde et håb, når alt synes håbløst.

I har begge vist, at præstens opgave ikke handler om at give hurtige svar, men om at turde stille sig ved siden af og sammen med de mennesker, der måske selv står på afgrundens rand. At være et lyttende øre, når det svære endeligt bliver sagt højt, og at være en forstående stemme, der kan skabe nye perspektiver og tanker hos dem, hvor det hele har låst sig fast. Det er et kald, der kræver mod, nærvær og en dyb respekt for menneskets sårbarhed.

I har i årevis stået lige midt i det felt, hvor liv og død mødes. I har mødt patienter og pårørende i nogle af de mest sårbare og vigtige øjeblikke i tilværelsen. Når en alvorlig diagnose stilles. Når livet nærmer sig sin afslutning. Og når sorgen river hul i alt det, man troede, man kendte til.

I har vist, at hospitalspræstens rolle ikke blot er at tilbyde trøst, men også at skabe rum for samtaler om mening, tvivl, håb og afmagt. I har bidraget til at nedbryde berøringsangsten omkring døden, både blandt patienter, pårørende og sundhedspersonale, og I har været med til at sætte fokus på, at døden er en menneskelig erfaring, som kræver nærvær, respekt og italesættelse – og en gang imellem også stilhed.

Så for jeres store, mangeårige og vigtige arbejde både i rollen som daglige hospitalspræster og som formidlere i mange forskellige sammenhænge går Liv&Død Prisen 2025 til jer. Hjerteligt tillykke med prisen og en stor tak for jeres indsats!